Lietas Nr. C30665112
Lietas arhīva Nr. CA-0201-17/5

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2017.gada 18.aprīlī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija
šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese B.Ķeire
tiesneši A.Klaiše un R.Vīva
ar sekretāri E.Mazo

piedaloties prasītāja sabiedrības ar ierobežotu atbildību vispārējās celtniecības firmas "VF Amatnieks" pilnvarotajai pārstāvei /pers. E/, atbildētājas /pers. F/ pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam Ērikam Spurelim

izskatīja atklātā tiesas sēdē apelācijas kārtībā civillietu sabiedrības ar ierobežotu atbildību vispārējās celtniecības firmas "VF Amatnieks" prasībā pret /pers. F/ par parāda un līgumsoda piedziņu sakarā ar /pers. F/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2012.gada 9.oktobra spriedumu.

Tiesas sēdē tiesas kolēģija

k o n s t a t ē j a:

sabiedrība ar ierobežotu atbildību (turpmāk tekstā SIA) vispārējās celtniecības firmas "VF Amatnieks" (turpmāk tekstā Prasītājs) cēlusi prasību pret /pers. F/ (turpmāk tekstā Atbildētāja), lūdzot piedzīt no Atbildētājas Prasītāja labā pamatparādu Ls 1930,46, līgumsodu Ls 56,68, kopā Ls 1987,14.

Prasībā norādīts, ka starp Prasītāju un dzīvojamās mājas /adrese/, dzīvokļu īpašniekiem, tajā skaitā Atbildētāju, 2005.gada 2.februārī noslēgts dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pilnvarojuma līgums. Saskaņā ar šo līgumu Prasītājs apņēmās pārvaldīt un apsaimniekot dzīvojamo māju /adrese/, savukārt Atbildētāja apņēmās norēķināties par saņemtajiem pakalpojumiem.

Prasībā norādīts, ka uz 2012.gada 1.jūniju Atbildētājas kopējās parādsaistības ir Ls 1987,14, ko veido pamatparāds Ls 1930,46 un līgumsods Ls 56,68.

Prasība pamatota ar Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 7.pantu, 14.panta piekto daļu, Civillikuma (turpmāk CL) 1511., 1587., 1716.pantu.

Atbildētāja paskaidrojumā norādījusi, ka jau 2006.gada 19.decembrī lūgusi Prasītāju piestādīt viņai parāda atšifrējumu vai koriģēt ikmēneša rēķinus, bet atbildi netika saņēmusi.

Uzskata, ka Prasītāja atsūtītajos rēķinos nav pārskatāmi atspoguļoti Atbildētājas veiktie maksājumi (ienākusī nauda), tad nav nosakāms cik un kad ir iegrāmatots Prasītāja grāmatvedības uzskaites datos.

Atbildētāja norādījusi, ka uz 2012.gada 8.augustu ir apmaksājusi visus ikmēneša piestādītos rēķinus par dzīvokļa Nr.44 apsaimniekošanu, siltumenerģiju, ūdens apgādi un kanalizāciju.

Paskaidrojumā norādīts, ka Prasītājs nekvalitatīvi un neskaidri atspoguļo naudas plūsmu, ar nolūku maldināt dzīvokļa īpašnieku un tiesu. To pierāda lietai pievienotās izziņas ar nesaprotamajiem skaitļiem un līgums, kas neatbilst prasības pieteikumam pēc būtības.

Lūdzis noraidīt prasību.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2012.gada 9.oktobra spriedumu prasība ir apmierināta. No Atbildētājas par labu Prasītājam piedzīts parāds Ls 1930,46, līgumsods Ls 56,68, tiesas izdevumi par valsts nodevu Ls 174,68 un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 3,30, kopā Ls 2165,12; noteikta sprieduma labprātīga izpilde.

Spriedumā tiesa konstatējusi, ka tiesā netika iesniegti pierādījumi, ka Atbildētāja būtu pilnībā izpildījusi savas saistības pret Prasītāju.

Tiesa konstatējusi, ka Atbildētāja maksājumus par dzīvojamās mājas pārvaldīšanu, apsaimniekošanu un saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem veikusi ar kavēšanos. Prasītājs, saņemot Atbildētājas maksājumus, vispirms dzēsis par iepriekšējo mēnesi aprēķināto līgumsodu, bet pamatmaksājumu dzēšanā ieskaitījis atlikušo daļu.

Tiesa atzinusi, ka puses pārvaldīšanas pilnvarojuma līgumā nav paredzējušas kārtību, kādā ieskaitāmi daļēji veiktie maksājumi, Prasītājs, ievērojot CL 1843.pantā noteikto, saņemot Atbildētājas kārtējo maksājumu, pamatoti vispirms dzēsis par iepriekšējo mēnesi aprēķināto līgumsodu, bet pamatmaksājumu dzēšanā ieskaitījis atlikušo daļu.

Par šo spriedumu Atbildētāja iesniegusi apelācijas sūdzību, nepiekrītot pirmās instances tiesas spriedumam norādīto iemeslu dēļ:

1) tiesa pieļāvusi kļūdu, piedzenot pamatparāda summu par periodu, kas pārsniedz noilguma termiņu;

2) kā redzams no namu pārvaldes "Amatnieks" arhīva izziņas, pamatparāda aprēķins sākas no 1996.gada novembra, t.i., no brīža, kad, pēc Prasītāja viedokļa, Atbildētājai sācis veidoties pamatparāds. No minētās izdrukas ir redzams, ka 2000.gada janvārī parāds pilnā apjomā nosegts. Toties pamatparāda uzkrājums pēc Prasītāja iesniegtās izdrukas sākas no 2000.gada janvāra mēneša. Periods, par kuru tika piedzīts Prasītāja aprēķinātais pamatparāds, sastāda periodu 12 gadus un 6 mēnešus (prasības pieteikums iesniegts tiesā - 2012.gada 29.jūnijā);

Pamatojoties uz CL 1895.panta prasībām, saistību izpildes prasījuma termiņš ir 10 gadi. Saskaņā ar CL 1902.pantu noilgums pārtraucas ar prasības iesniegšanu tiesā. Prasītājs ar 2012.gada 29.jūnijā tiesā iesniegto prasību ir tiesīgs pieteikt prasījumu par periodu, sākot no 2002.gada jūlija mēneša. Līdz ar to tiesas spriedums daļā par parāda piedziņu Prasītāja labā par periodu līdz 2002.gada 29.jūnijam nav likumisks. Tādējādi Prasītāja aprēķinātais prasījums par 2002.gada jūnija mēnesi EUR 534,66 (Ls 375,76) apmērā, nav likumīgi uzrādīts un piedzīts no Atbildētājas;

3) pamatparāda summa veidojas tāpēc, ka Prasītājs, sākot no 2006.gada, pretēji Atbildētājas vēlmēm, visus Atbildētājas maksājumus ir novirzījis pilnai vai daļējai soda naudas dzēšanai. Tādējādi Prasītājam, ja viņš vēlas piedzīt līgumsodu un pamatparāda summu, ir jāpierāda maksājumu kavējums;

4) Atbildētāja par nepamatotu uzskatījusi pirmās instances spriedumā pausto par to, ka Prasītājs ir pareizi piemērojis CL 1843.pantu. Sākot no 2006.gada, Prasītājs, nebrīdinot Atbildētāju ir mainījis pamatparāda dzēšanas kārtību. Noslēgtajā apsaimniekošanas līgumā nav noteiktas šādas prasītāja tiesības vienpusēji mainīt pamatparāda dzēšanas kārtību un pirmām kārtām dzēst aprēķināto soda naudu. Uzskata, ka apsaimniekošanas līguma 6.8.punkta redakcija dod iespēju atsaukties uz CL 1508. un 1509.pantu daļā par pamatparāda un soda naudas dzēšanas kārtību un iztulkot šo līguma pantu tā, ka pirmām kārtām tiek pamatparāds un pēc tā nosegšanas tiek segta arī aprēķinātā soda nauda;

5) uzskata, ka soda naudas jēdziens līguma kontekstā ir atšķirīgs no līgumsoda (vismaz pēc nosaukuma) un CL 1716. un 1717.pantu piemērošana konkrētajā lietā nav pamatota.

Lūdz prasību noraidīt.

Prasītājs iesniedzis paskaidrojumu par iesniegto apelācijas sūdzību, norādot, ka nav pamata atsaukties uz noilgumu, jo saskaņā ar CL 1905.pantu atgādinājums pārtrauc noilgumu. Atbildētāja katra mēneša kvītī ir saņēmusi atgādinājumu par izveidojušos parādu pret dzīvojamās mājas apsaimniekotāju.

Uzskata, ka prasība ir pamatota un pierādīta; prasībai pievienots līgumsoda un parāda aprēķins, kā arī tiesā tika sniegti paskaidrojumi un pārbaudīti pierādījumi. Starpību starp aprēķinātajām summām un Atbildētājas samaksātajām summām rada tas, ka automātiskā uzskaites sistēma daļu no saņemtā maksājuma ieskaita līgumsodā par iepriekšējo mēnesi un atlikušo summu ieskaita maksājumā par tekošo mēnesi. No šīs starpības arī pieaug parāds katrā nākošā mēnesī un arī summa, no kuras tiek aprēķināts līgumsods. Starpību radījusi pati Atbildētāja un, neskatoties uz kavējumu, maksājot apsaimniekotājam tikai par attiecīgo mēnesi uzskaitīto summu nevis kopējo rēķina summu, kurā ietverts parāds par iepriekšējiem mēnešiem un līgumsods.

Uzskata, ka Prasītājs pierādījis Atbildētājas kavējumu, kā arī no Atbildētājas netika saņemti iebildumi, ka rēķini tikuši piegādāti ar kavēšanos.

Tiesas kolēģija, noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus, iepazinusies ar rakstveida pierādījumiem, uzskata, ka prasība apmierināma daļēji.

Lietā nav strīda par to, ka 2005.gada 2.februāra pārvaldīšanas pilnvarojuma līguma 6.8.punktā (lietas 1.sēj.13.lapa) ir pielīgtas pārvaldnieka tiesības aprēķināt īpašniekam soda naudu 0,1% apmērā no parāda summas par katru kavējuma dienu.

Izvērtējot pārvaldījuma līgumu pēc būtības un šo punktu pēc tā patiesā nodoma, tiesas kolēģija atzīst, ka par kavētiem maksājumiem ir pielīgts maksāt līgumsodu CL 1716.panta izpratnē, tāpēc, ka šī tiesību norma nosaka, ka līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi.

Savukārt CL 1717.pants noteic, ka līgumsodu var pievienot katram līgumam, un to var noteikt ne vien naudā, bet arī citās vērtībās. Līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas. Šajā gadījumā līdzēji šo līgumsodu ir nosaukuši par soda naudu un noteikuši 0,1% apmērā no parāda summas par katru kavējuma dienu.

Kā norādījis Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments 2016.gada 15.decembra spriedumā šajā lietā 8.punktā, līgumsoda izteikšana procentos, nepadara to par citu saistību tiesību institūtu - procentu saistību (*skat. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments 2016.gada 15.decembra spriedums lietā Nr. SKC-383/2016. 2.sēj.209.-218.lapa)*.

Arī no rakstveida pierādījumiem redzams, ka Atbildētājai izrakstītajos rēķinos par visu strīdus periodu noteiktais maksājums atzīmēts kā līgumsods 0,1% par dienu.

Lietā nav strīda par to, ka Atbildētāja rēķinus par saņemtajiem apsaimniekošanas un komunālajiem pakalpojumiem neapmaksāja regulāri, maksājot dažus mēnešus nepilnā apmērā, dažus mēnešus nav veikta samaksa vispār, savukārt atsevišķās reizēs samaksāts vairāk nekā attiecīgā mēnesī aprēķināts, lai dzēstu uzkrājušos parādu; katrā samaksas uzdevumā ir norādīts konkrēts mēnesis, par kuru samaksa tiek veikta, bet daļā uzdevumu arī atbilstošā rēķina pozīcija (lietas 1.sēj.66.-139.lapa).

Lietā pastāv strīds par to, vai Prasītājam, saņemot Atbildētājas kārtējos maksājumus, bija likumīgs pamats vispirms dzēst par iepriekšējo mēnesi aprēķināto līgumsodu, bet pamatmaksājumā ieskaitīt tikai atlikušo daļu.

Tiesas kolēģija uzskata, ka Prasītājs nepamatoti nav novirzījis Atbildētājas skaidri noteiktos maksājumus ieskaitīt citu pozīciju, šajā gadījumā līgumsoda dzēšanai.

Prasītājs savā rīcībā ir vadījies no CL 1843.panta (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013.gada 31.decembrim), kas noteica, ja kāds samaksā tikai daļu no sava parāda, tad viņa maksājumu vispirms ieskaita vēl nenomaksātos procentos un tikai pēc tam palikušo atlikumu izlieto kapitāla dzēšanai, ja vien kreditors nav bijis ar mieru pieņemt maksājumu tieši tikai uz kapitāla rēķinu un par to kvitējis, tātad procentu maksājumos kreditoram dota tiesība maksājumu uzreiz ieskaitīt pamatparāda dzēšanai, bet viņa gribai jābūt skaidri izteiktai kvitējumā, attiecībā uz līgumsoda dzēšanas kārtību šajā tiesību normā nav reglamentācijas.

Atbildētāja kā parādniece bija tiesīga izvēlēties, kurā parāda daļā vai rēķina pozīcijā ieskaitīt savus maksājumus un viņa to arī ir darījusi, maksājuma uzdevumā norādot maksājuma mērķi, tāpēc Prasītājs nebija tiesīgs pēc sava ieskata novirzīt samaksāto naudu līgumsoda dzēšanai.

Šādos apstākļos jāsecina, ka no paša parāda rašanās sākuma Prasītāja veiktie aprēķini nav atzīstami par pareiziem un, ievērojot likumam atbilstošu saņemto maksājumu sadalīšanu parāda dzēšanai, tiesas kolēģija nonāk pie secinājuma, ka Atbildētājai nav dzīvojamās mājas apsaimniekošanas un komunālo maksājumu pamatparāda un prasība šajā daļā ir nepamatota.

Bez tam, tiesas kolēģija atzīst, ka līguma 6.8.punkts vērtējams arī no Patērētāju tiesību aizsardzības likuma viedokļa. Proti, šī likuma 6.panta vienpadsmitā daļa nosaka, ka tiesa, izšķirot strīdu vai veicot citas no ražotāja, pārdevēja vai pakalpojumu sniedzēja un patērētāja noslēgtā līguma izrietošās procesuālās darbības, izvērtē līguma noteikumus un strīda atrisināšanai attiecībā uz patērētāju nepiemēro līgumā ietvertos netaisnīgos noteikumus.

Prasītāja parāda dzēšanas kārtība, maksājumus vispirms ieskaitot līgumsoda dzēšanai, ir pretrunā Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktam.

No rakstveida pierādījumiem lietā secināms, ka pušu starpā jau ilgstoši pastāvēja strīds par izrakstīto rēķinu pareizību un Atbildētāja ir lūgusi izskaidrot un atšifrēt Prasītāja rīcību, saņemot viņas maksājumus un izrakstot jaunos rēķinus, taču Prasītāja pamatojumi nav Atbildētājai darīti zināmi (lietas 1.sēj. 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63.lapa), tāpēc jāatzīst, ka pats Prasītājs nepamatoti ir pieļāvis un turpinājis pamatparāda pieaugumu līdz prasības summai, apstākļos, kad Atbildētāja visu strīdus periodu no 2006.gada janvāra līdz 2012.gada 31.maijam, tātad vairāk kā sešus gadus, veikusi maksājumus un norādījusi maksājuma mērķi, kā arī ik pa laikam informējusi, ka viņai nav pamatparāda.

Lietā nav strīda par to, ka Atbildētāja savas ikmēneša saistības ne vienmēr pildījusi savlaicīgi, ir pieļauti nokavējumi un attiecīgi ir maksājams arī līgumsods.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments apkopojumā "Tiesu prakse līgumsodu piemērošanā" ir akcentējis, ka likumdevējs tiesas tiesības samazināt līgumsodu līdz saprātīgam apmēram, ja tas ir pārmērīgs, nostiprinājis arī CL 1724.[1] pantā ar 2009.gada 4.jūnija grozījumiem, kas stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā. Tādējādi tiesu praksē aizvien lielāku vērtību gūst nevis tie spriedumi, kur skaidrots tiesiskais pamats līgumsoda samazināšanai, bet gan tie, kuros pievērsta uzmanība pašam samērīguma jēdzienam, kas rezultējas konkrēti piedzītās naudas summās vai pārskatītās procentu likmēs (*skat. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta apkopojumā "Tiesu prakse līgumsodu piemērošanā". 2013. 17.lapa, 4.rindkopa*).

Izvērtējusi lietā iesniegtos rakstveida pierādījumus - aprēķinus, izvērtējusi rēķinu apmaksas termiņus un apmērus, nokavējuma laiku, strīdus laika posmā Atbildētāja kavējusi maksājumus 47 reizes, samaksājusi laikā 30 reizes (lietas 2.sēj.13.-165.lapa).

Nosakot līgumsoda apmēru, tiesas kolēģija ņem vērā to, ka līgumsods 0,1% dienā ir uzskatāms kā patērētājam par nesamērīgu, ņemts vērā fakts, ka pēc Prasītāja iniciatīvas Atbildētājas veiktie maksājumi tika ieskaitīti tikai līgumsoda dzēšanai, viņai netika ne reizes izskaidrota Prasītāja rīcība, kuras rezultātā nepārtraukti palielinājās pamatparāda apmērs.

Šādos apstākļos tiesas kolēģija atzīst, ka par laika posmu no 2006.gada janvāra līdz 2012.gada 31.maijam līgumsods piedzenams EUR 188,83 apmērā, līgumsods šādā apmērā ir atzīstams par taisnīgu un samērīgu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no Atbildētājas par labu Prasītājam piedzenami tiesas izdevumi par prasības apmierināto daļu EUR 28,32 apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no Prasītāja par labu Atbildētājai piedzenami tiesāšanās izdevumi - valsts nodeva par apelācijas sūdzību EUR 220,23 apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunktu no Prasītāja par labu Atbildētājai piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi EUR 791,59 apmērā par advokātu sniegtajiem pakalpojumiem (lietas 1.sēj.196., 197.lapa, 2.sēj. 171.lapa, 3.sēj. 22.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 430., 432., 434.pantu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a:

daļēji apmierināt sabiedrības ar ierobežotu atbildību vispārējās celtniecības darbu firmas "VF Amatnieks" prasību.

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, par labu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību vispārējās celtniecības darbu firmai "VF Amatnieks", reģ. Nr. 40003302364, līgumsodu EUR 188,83(viens simts astoņdesmit astoņi *euro* un astoņdesmit trīs *centi*), tiesas izdevumus EUR 28,32(divdesmit astoņi *euro* un trīsdesmit divi *centi*), pārējā daļā prasību ***noraidīt***.

Piedzīt no sabiedrības ar ierobežotu atbildību vispārējās celtniecības darbu firmas "VF Amatnieks", reģ. Nr. 40003302364, par labu /pers. F/, personas kods /personas kods/, tiesāšanās izdevumus: valsts nodevu par apelācijas sūdzību EUR 220,23(divi simti divdesmit *euro* un divdesmit trīs *centi*), ar lietas vešanu saistītos izdevumus EUR 791,59(septiņi simti deviņdesmit viens *euro* un piecdesmit deviņi *centi*).

Piedzīt no sabiedrības ar ierobežotu atbildību vispārējās celtniecības darbu firmas "VF Amatnieks", reģ. Nr. 40003302364, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 3,26(trīs *euro* un divdesmit seši *centi*).

Noteikt sabiedrībai ar ierobežotu atbildību vispārējās celtniecības darbu firmai "VF Amatnieks" un /pers. F/ sprieduma labprātīgai izpildei desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā trīsdesmit dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas - **2017.gada 26.aprīļa** kasācijas sūdzību iesniedzot Kurzemes apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese B.Ķeire

Tiesnese A.Klaiše

Tiesnese R.Vīva